

UOT 78.03

GÜLYANAQ FƏRZƏLİYEVƏ*

LÜTFİYAR İMANOV VƏ NAXÇIVAN

Məqalədə görkəmli müğənninin həyatı və fəaliyyəti qısa şəkildə yada salınır. Burada əsasən onun Naxçıvanla əlaqələri, müxtəlif vaxtlarda muxtar respublikaya səfərləri, görüşləri araşdırılır, həmçinin, Türkiyənin İzmir şəhərində işlədiyi illərdə belə bu qədim diyara məhəbbətindən, onun sakinlərinə diqqətindən, qayğıkeşliyindən bəhs edilir.

Açar sözlər: *Opera, mahnı, kukla teatri, yubiley, səhnə.*

Xalqımızın nəğməkar oğlu, Azərbaycan vokal sənətinin görkəmli nümayəndələrindən biri, ustad sənətkar, SSRİ xalq artisti Lütfiyar İmanovun həyatında və yaradıcılığında Naxçıvan diyarına bağlılıq mühüm yer tutur. Əvvəlcə böyük sənətkarın yaradıcılıq yoluna ötəri nəzər salaq.

1928-ci il aprelin 17-də Sabirabadda dünyaya göz açan və uşaqlıqdan oxumağa böyük həvəsi olan Lütfiyar Müslüm oğlu İmanov 1953-cü ildə, 24 yaşında Bakıdakı Asəf Zeynallı adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinə daxil olur. Elə tələbəlik illərindən öz səs ilə mütəxəssislərin diqqətini cəlb edən gənc müğənni 1954-cü ildə Azərbaycan Radiosuna, 1956-cı ildə isə Azərbaycan Dövlət Estrada Orkestrinə solist dəvət olunur. 1957-ci ildən – təhsilini başa vurduqdan sonra təyinat üzrə Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrında aktyor kimi fəaliyyətə başlayır. Lirik-dramatik tenor səsə malik olması bu teatrın səhnəsində 1957-1959-cu illərdə bir sıra tamaşalarda əsasən baş rolları ifa etməsinə imkan yaradır. Burada, 1959-cu ildə Lütfiyar İmanovun iştirakı ilə tamaşaya baxan dünyaşöhrətli dirijor, SSRİ xalq artisti, maestro Niyazi onu opera sahəsinə, Koroğlunu oynamağa dəvət edir.

Beləliklə də Niyazinin tövsiyəsi və böyük sənətkar Bülbülün xeyir-duası ilə L.İmanov 1959-cu ildə ilk dəfə “Koroğlu” operasında baş rolda çıxış edir. Tamaşaçılar və musiqi ictimaiyyəti tərəfindən böyük rəğbət və razılıq hissilə qarşılanan bu debütdən sonra o, həmişəlik olaraq taleyini Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrı ilə bağlayır (3, s. 3). Demək olar ki, 30 ildən artıq bir müddətdə bu teatrın aparıcı solisti olmaqla yanaşı, L.İmanov 80-ci illərdə burada bir direktor kimi də səmərəli fəaliyyət göstərmişdir.

1962-ci ildə Azərbaycan Dövlət Teatr İnstitutunun (indiki Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin) teatrşünaslıq fakültəsinə daxil olan L.İmanov, 1965-ci ildə SSRİ Dövlət Akademik Bolşoy Teatrında, 1975-ci ildə isə İtaliyanın məşhur La Skala Opera Teatrında təcrübə mübadiləsində olmuşdur.

1960-1990-cı illər ərzində görkəmli sənətkarın opera səhnəsində yaratdığı rəngarəng milli obrazlar – Balaş (“Sevil”, F.Əmirov), Ayaz (“Azad”, C.Cahangirov), Vaqif (“Vaqif”, R.Mustafayev), İskəndər (“Ölülər”, V.Adıgözəlov), Bahadır (“Bahadır və Sona”, S.Ələsgərov) teatr və musiqi tariximizə qızıl hərflərlə yazılmışdır. Lütfiyar İmanov dünya klassik operalarında da məhərətlə çıxış etmiş, J.Bizenin “Karmen”ində Xose, P.İ.Çaykovskinin “Qaratoxmaq qadın”ında German, C.Verдинin “Otello”sunda Otello, “Aida”sında Radames, “Riqoletto”sunda Hersoq, “Trubadur”unda Manriko, J.Offenbaxın “Hofmanın nağılları”nda Hofman, Ş.Qunonun “Faust”unda Faust, C.Puççininin “Toska”sında Kavaradossi obrazları ilə və ümumiyyətlə müxtəlif səhnələrdə ifa etdiyi 50-dan artıq rolu ilə özünün yüksək vokal və səhnə mədəniyyətini, həmçinin fitri aktyorluq qabiliyyətini parlaq nümayiş etdirmişdir (2).

Görkəmli müğənni bu obrazları təkcə Azərbaycan səhnəsində deyil, keçmiş Sovet İttifaqının demək olar ki, bütün aparıcı opera və balet teatrlarının səhnəsində də ifa etmiş və səhnədəki hər bir uğuru o dövrün mətbuatı və teatr tənqidi tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Lütfiyar İmanov yaradıcılıq fəaliyyəti dövründə Hindistan, Norveç, Bolqarıstan, Kuba, Polşa, Macarıstan, Almaniya, Türkiyə, Ukrayna, Küveyt, Suriya, İordaniya, İtaliya, Belçika, İspaniya, Hollandiya, Rumıniya, Yunanıstan, Malta, keçmiş Çexoslovakiya və Yuqoslaviyada qastrol səfərlərində, tədbirlərdə iştirak etmiş, konsertlər vermiş (2), 1984-cü ildə isə Azərbaycanın ədəbiyyat və incəsənət xadimlərindən, ibarət nümayəndə heyətinin tərkibində Fransada olmuşdur. Uzaq ölkələrdə olanda da o, doğma vətəninə unutmamış, repertuarında hər zaman Azərbaycan haqqında mahnı səsləndirərək ölkəmizi tərənnüm etmişdir.

Lütfiyar İmanov dinləyicilərə və tamaşaçılara yüksək niyyətlər, nəcib hisslər və insan qəlbinin gözəlliyini çatdırma bilirdi. Onun sənəti müxtəlif millətlərdən olan adamlar üçün yaxın və anlaşılıq olur, onları daxilən zənginləşdirir, daha da saflaşdırır, ifası isə dərinlən həyəcanlandırır və əsl zövq gətirirdi. Bütün bunların səbəbi müğənninin nadir ilhamı, onun böyük aktyor cazibədarlığı, təsirli obraz yaratmaq bacarığı ilə bağlı olmuşdur.

L.İmanovun yaradıcılıq siması üçün əla vokal keyfiyyətlər ilə möhkəm professional hazırlıq, musiqili dramaturji obraza dərinlən nüfuz etmək, vokal və aktyor sənətinin harmonik ahəngi xarakterikdir. Müğənni-aktyor öz sənətini səxavətlə tamaşaçılara bəxş edir, öz ürək duyğularının dərinliyini açırdı. Hər bir əsər yeni kəşf idi və dinləyicilər onu hərəzlə qiymətləndirir, istedad və ağılına, şəxsiyyətinə yüksək qiymət verirdilər. Elə məhz bu keyfiyyətlərinə görə L.İmanov 1989-cu ildə Azərbaycan Teatr Cəmiyyətinin əsasında yaradılan Teatr Xadimləri İttifaqının ilk sədri seçilir və 1991-ci ilədək bu vəzifədə çox səmərəli fəaliyyət göstərir. O, həmçinin 1980 və 1985-ci illərdə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı olmuşdur. Klassik opera partiyalarının mahir ifaçısı olan qüdrətli sənətkar eyni zamanda bəstəkar mahnıları və romanslarını da özünəməxsus tərzdə oxuyurdu. Burada qeyd etmək yerinə düşər ki, o özü də otuzdan artıq mətnə musiqi bəstələyərək səhnədən və efirdən onları böyük şövqlə ifa edirdi. Elə bəstəkar mahnıları da vardır ki, onların ilk və əvəzsiz ifaçısı məhz Lütfiyar İmanovdur. Onlarla belə mahnıdan mənim uşaqlıq yaddaşımda əbədi həkk olunmuş bir mahnı da vardır – “Bahar”.

Günəşlə bir qalxır, bir oyanır.

Bu azad ellərin qəhrəmanı.

Sinəsində “ulduz” par-par yanır,

Yenə heyran edir hər baxanı

Hünəri Baharın, zəfəri Baharın...

Görkəmli bəstəkar, xalq artisti Süleyman Ələsgərovun istedadlı şair-dramaturq və ictimai xadim Şıxəli Qurbanovun sözlərinə bəstələdiyi bu ölməz mahnı Şərur elində o zaman öz halal zəhmətilə zəfərlər qazanan məşhur pambıq ustası, yenicə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı kimi yüksək ada layiq görülən Bahar xanım Talıbovaya ithaf olunmuşdur.

1963-cü ildən – Naxçıvan Televiziyası fəaliyyətə başladığı vaxtlardan L.İmanovun ifasında Bakıda lentə alınmış “Bahar” mahnısı vaxtaşırı muxtar respublika tamaşaçılarına nümayiş olunmuşdur. 80-ci illərin sonunadək isə bu mahnı Naxçıvan Radiosu ilə demək olar ki, hər həftə səsləndirilirdi. Yarandığı vaxtdan 30 ilə yaxın bir müddətdə dillər əzbəri olmuş bu mahnı orta məktəblər üçün “Musiqi” dərslərinə də salınaraq nəğmə fənnində, tədbirlərdə solo və ya xorla oxunurdu. Bu mahnının belə məşhurlaşmış sevilməsində, heç şübhəsiz ki, onun ilk ifaçısı Lütfiyar İmanovun yaradıcı əməyi danılmazdır.

Mən deyərdim ki, görkəmli sənətkarın Naxçıvanla bağlılığında, onun bu qədim diyara vurğunluğunda “Bahar” mahnısının məxsusi rolu olmuşdur. O dövrdə əməyə, əmək qəhərmanlarına ithaf olunmuş mahnıların pambıq tarlalarında, üzümlüklərdə, taxıl zəmilərində, meyvə

bağlarında, mədənlərdə, fabrik və zavodlarda zəhmətkeşlər qarşısında müğənnilər tərəfindən canlı ifa olunması ənənə halını almışdı. Məşhur müğənnilərin iştirakı ilə əməkçilərin belə görüşləri muxtar respublikada da təşkil olunurdu. Həmin vaxtlar Lütfiyar İmanov da bir neçə dəfə Naxçıvanda olmuş, maraqlı və yaddaqalan konsert proqramları ilə rayon mərkəzlərində və kənd yerlərində çıxışlar etmişdir.

Bir dəfə söhbət əsnasında Lütfiyar müəllim həmin günlərdən belə bir xatirə danışdı: “Naxçıvana növbəti səfərimin birində hansısa kənddə (kəndin adını xatırlaya bilmədi – Ə.Q.) konsertdən sonra bir qrup adamla çay süfrəsində oturub söhbət edirdik. Buradakı kənd ağsaqqallarından biri mənə müraciətlə dedi ki, ay Lütfiyar, konsertin çox xoşumuza gəldi, sağ ol, var ol! Ancaq bir mahnı oxudun, “Yar bizə qonaq gələcək”. Onu radioda da çox eşitmişəm. Bunun mənası nədir axı, yar bizə qonaq gələcək, bilmirəm nə vaxt gələcək?”

Düzü, mən belə sual gözləməyirdim, gülümsəyib, çaydan bir neçə qurtum içə-içə gözümü uzaqlara zilləyib kişinin sualına cavab axtarırdım. Birdən uzaqdan günəşin şüasından parıldayan Arazı gördüm. Bu parıltı sanki bir ümid çırağı kimi gözümə işıq verdi. Bədahətən ağılıma gələn məntiqi bir fikirlə ağsaqqala belə cavab verdim: “Ay əmi, sən bu yaşda necə olub indiyədək bilməmişən ki, bu xalq mahnısı elə burda, Naxçıvanda yaranıb?! Bax, o yollar bağlananda Arazın o tayında qalan yarını gözləyən bu tayda həmin mahnını qoşub oxuyub ki, “yar bizə qonaq gələcək”, ancaq bilməyib ki, bir ildən sonra, yoxsa on ildən sonra. Amma gəlib çıxacağına əmin olub ki, mütləq bu yollar açılacaq, yenə get-gəllər olacaq və onun da yarı heç olmasa qonaq kimi onlara gələcək. Bizim xalqımız hər zaman müdrik, nikbin, səbrli və ümidvar olub. Bu mahnı da həmin həsrətdən və ümiddən doğaraq yaranıb.” Bu cavabımdan sonra süfrə arxasındakılar məni alqışladılar, onlara qoşulan ağsaqqal da: “Bərəkallah, ay Lütfiyar, çox sağ ol, min yaşa” – dedi” (5).

1985-ci ildə isə gözəl sənətkarımız Naxçıvana “at belində” gəldi. Həmin ilin oktyabrında

Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının Muxtar Respublika Mədəniyyət Sarayında (indiyə qədər ümummilli liderimizin adını daşıyan sarayda) göstərdiyi qastrol tamaşaları arasında Üzeyir Hacıbəyovun “Koroğlu” operası da var idi. Oktyabr ayının 25-də, Naxçıvanda

ilk dəfə göstərilən bu opera zamanı dəfələrlə alqışlanan Lütfiyar İmanovu – Koroğlunu Qıratın belində səhnəyə daxil olanda daha gur və sürəkli alqışlarla qarşıladılar (7).

1989-cu ilin noyabr ayında L.İmanovla ilk şəxsi görüşümüz, tanışlığımız oldu. O zaman yenicə yaradılmış Naxçıvan Dövlət Kukla Teatrının rəhbəri təyin olunmağım ilə əlaqədar bir sıra təşkilati işlərlə məşğul olmaq üçün Bakıda idim. Nazirlikdən təyinat əmrimi aldıqdan sonra Teatr Xadimləri İttifaqına yollandım. Həmin vaxt üzvlərə SSRİ Teatr Xadimləri İttifaqının yeni vəsiqələri verilir. Mən də vəsiqəmi alıb, möhür vurdurmaq üçün ittifaqın sədri L.İmanovu gözləməli oldum. Çox keçmədən Lütfiyar müəllim gəldi, salamlaşdıq, özümü təqdim etdim və birlikdə kabinetə keçdik. Vəsiqəmi möhürlədikdən sonra mənimlə ətraflı, çox səmimi söhbət elədi, qeyd etdi ki: “Naxçıvanda olmayan bir şey – kukla teatrı yaradıb təşkil etmək böyük fədakarlıqdır, özü də indiki qarışıq zamanda. Çox ağır, məsuliyyətli bir yükün altına girmisən. Ancaq öhdəsindən gələcəyinə inanıram, çünki sən teatral bir ailənin övladısan, inşaallah yaxşı olar!” Sonra yeni teatrimız üçün ATXI tərəfindən lazımı dəstək və köməklik olacağını vurğuladı, Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrının da işləri, repertuarı ilə, “Cavid” Poeziya Teatrının vəziyyətilə maraqlandı və bizlərə yeni yaradıcılıq uğurları arzuladı.

1990-cı il iyunun 1-də Naxçıvan Dövlət Kukla Teatrı ilk tamaşası ilə öz qapılarını uşaqların və teatrsevərlərin üzünə açdı. Teatrın birinci mövsümünün təntənəli açılışı isə həmin il sentyabrın 1-də oldu. Bir çox rəsmi şəxslərin və xeyli böyüklü-küçüklü tamaşaçının iştirak etdiyi həmin təntənəli mərasimdə Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının sədri Lütfiyar İmanovun ilk mövsümün açılışı münasibətilə göndərdiyi təbrik teleqramını oxudum. Bu mərasimdə üzürlü səbəbə görə şəxsən iştirak edə bilmədiyini qeyd edən görkəmli sənətkarın kollektivimizə ünvanladığı çox səmimi sözlər, xoş arzular alqışlarla qarşılandı (8).

Lütfiyar İmanovun teatrimızın yaradıcı heyətilə ilk şəxsi görüşü isə 1995-ci ildə Türkiyənin İzmir şəhərində oldu. Həmin il fevralın sonlarında İzmir Valiliyinin dəvətilə Naxçıvan Dövlət Kukla Teatrı 15 gün müddətinə bu vilayətə qastrol səfərinə dəvət olunmuşdu. Həmin vaxt Lütfiyar müəllim Türkiyədə işləyirdi. Bir neçə il İstanbul Opera və Balet Teatrında çalışdıqdan sonra İzmirdəki 9 Eylül Universiteti (İzmirin qurtuluş günü olan 9 sentyabr şərəfinə adlanıb – Ə.Q.) Konservatoriyasının professoru kimi fəaliyyət göstərirdi. Telefon danışığımızdan gəlişimizi eşitəcək sabahı gün axşam bizim qaldığımız Egey Universitetinin “Qonaq evi”nə gəldi. Foyedə kollektivimizlə iki saata yaxın maraqlı görüşü oldu. Ötən 5 il ərzində yeni teatrimızın əldə etdiyi nailiyyətlərə görə çox sevdiyini bildirərək kollektivi təbrik etdi, Naxçıvanın vəziyyətilə maraqlandı, repertuarından bir neçə mahnı ifa etdi, gənc aktyorların müxtəlif suallarını cavablandırır və bu səfərimizdə bizə uğurlar arzuladı.

Görüşümüzün sonunda Lütfiyar müəllimi məşinə qədər yola salarkən təklif etdim ki, Milli Teatr Günümüzə təxminən on gün qalıb, bəlkə köməkləşib bu günü gözəl bir gecə səviyyəsində qeyd edək?! O, çox sevindi və öz ansamblını da bizim kollektivə qatıb səviyyəli bir konsert hazırlayacağına söz verdi. Elə oradaca, məşində əyləşib təxmini proqram hazırladı: birinci hissədə Lütfiyar İmanovun Azərbaycan teatrı haqqında, mənimlə kukla teatrı barədə çıxışlarımız, aktyorlarımızın ifasında şeirlər, səhnəciklər, sonra Lütfiyar müəllimin iştirakı ilə konsert, ikinci hissədə teatrimızın “Göyçək Fatma” və “Çay dəstgahı” tamaşaları.

L.İmanovun köməkliliylə həmin gecənin İzmir Böyükşəhər Bələdiyyəsinin təşkilatçılığı sayəsində İsmət İnönü adına 800 nəfərlik Kültür Mərkəzində keçirilməsi nəzərdə tutuldu. Ustad müğənni, professor L.İmanov bizim uşaqlardan ibarət yaxşı bir xor düzəltdi və Tofiq Quliyevin “Bakı” mahnısını məşq etdirməyə başladı. Mahnı istənilən səviyyədə alındıqdan sonra Lütfiyar müəllim dedi ki, gecənin dəvətnaməsində Naxçıvan Dövlət Kukla Teatrı sənətçilərinin də qatılması göstərilib, ona görə də Naxçıvan haqqında da bir mahnı səslənsə çox yaxşı olar və təəssüf etdi ki, repertuarında belə bir mahnı yoxdur. Mən Məmməd Cavadovun “Naxçıvan”

mahnısını təklif etdim. O mahnını xatırlamağa çalışanda “Barı Naxçıvan” dedim və Lütfiyar müəllim melodiyanı zümzümə etdi, ancaq sözlərini tam bilmədiyini söylədi. Mahnının sözlərini bir neçə dəqiqədən sonra yazıb hazır etdim. Professor bildirdi ki, mahnının əsl mətnini neçə vaxtdır əldə etmək imkanı olmadığından repertuarına sala bilməmişdir. Həmin mahnı da xorla birlikdə məşq olundu və çox gözəl alındı (9).

Mərasim günü salon tamamilə dolmuş, İzmirin vilayət və şəhər rəhbərləri də gəlmişdi. Bir neçə televiziya kanalının və aparıcı qəzetlərin yerli müxbirləri də burada idilər. Gecəni giriş sözü ilə açan İzmir Valiliyinin rəsmisi Fadıl Ünal sözü Lütfiyar İmanova verdi. O, öz çıxışında xüsusi vurğuladı ki, bu günlər İzmirdə öz gözəl tamaşalarını nümayiş etdirən Naxçıvan Dövlət Kukla Teatrı Azərbaycan-Türkiyə mədəni əlaqələri tarixində Azərbaycanın bu gözəl şəhərə qədəm basmış ilk dövlət teatridir.

Birinci hissədə nəzərdə tutulan bütün çıxışlar alqışlarla qarşılandı. Nəhayət, L.İmanov səhnəyə çıxdı, bir neçə mahnıdan sonra özü təntənəli surətdə “Naxçıvan” mahnısı elan etdi. Salonu sürəkli alqış sədaları bürüdü, melodiya səsləndikcə alqış daha da gurlaşdı. Birinci nəqarət bitər-bitməz birdən İzmirdə təhsil alan azərbaycanlı tələbələr salondan özlərini səhnəyə atıb Lütfiyar müəllimin ətrafında rəqs etməyə başladılar. Bir azdan izmirli gənclər də onlara qoşuldular. Mahnı bitincəyədək alqış səsləri kəsilmədi (6, s. 35).

Həmin gecədən sonra bizim səfər müddətimiz daha 15 gün artırdı. O unudulmaz tədbir barədə İzmirdə dərc olunan bütün qəzetlər xəbər, reportaj və müsahibələr, fotosəkillər dərc etmişdilər. Telekanallarda ertəsi gün bir neçə dəfə informasiya verildi. Qəzetlərdəki başlıqlardan biri belə idi: “Lütfiyar İmanovla Naxçıvan sanatçılarının tiyatro şöli”.

Bir ildən sonra Lütfiyar İmanov İzmirdə səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin tövsiyəsi və təkidilə Azərbaycana qayıtdı, Bakı Musiqi Akademiyasının professoru kimi pedaqoji fəaliyyətini davam etdirdi.

1997-cı ilin oktyabrında görkəmli müğənnimizi Bakıda, evində ziyarət etdim. İzmir səfərimizə dair videokaseti ona hədiyyə edəndə “gözlə, mənim də sənə hədiyyəm var” - dedi və jurnal masasının üzərində hazır qoyduğu öz audiokasetini götürüb açdı. Şəklinin arxasında mənə

ünvanladığı avtoqrafı və mahnıların adını göstərdi, bildirdi ki: “Burada kasetin bir üzü bəstəkar və xalq mahnıları, digər üzü isə mənim bəstələrimdir. “Arpaçay” mahnısının sözləri anan Kəmalə xanımındır, çoxdan bəstələyib yazdırmışdım, ancaq ilk dəfədir ki, bu yeni kasetimə daxil etmişəm.” Həmin gözəl mahnını birlikdə dinlədik.

1998-ci ilin yanvarında Bakıda, Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrında ananın 60 illik yubiley gecəsi oldu. Bir çox görkəmli şair, yazıçı, alim, aktyor və müğənnilərin, habelə rəsmi şəxslərin iştirak etdikləri həmin gecədə yubilyarın yanında xalq artisti Zəroş Həmzəyeva və SSRİ xalq artisti Lütfiyar İmanov əyləşmişdilər. Professor təbrik sözündən sonra şairənin sözlərinə yenidən bəstələdiyi “Niyə gəlmədin?” mahnısını ifa etdi. İlk dəfə səslənən bu gözəl mahnı sürəkli alqış və rəğbətlə qarşılandı (1).

1998-ci ilin dekabrında isə şair-dramaturq Kəmalə Ağayevanın yubiley gecəsi Muxtar Respublika Ali Məclisi Sədrinin təşəbbüsü və dəstəyilə Naxçıvanda keçirildi. Həmin gecədə iştirak etmək üçün görkəmli sənətkarlar, xalq artisti Əminə Yusifqızı və Lütfiyar İmanov da gəlmişdilər. Bu yubiley münasibətilə Naxçıvana yenidən gəlmək imkanı qazandığını vurğulayan Lütfiyar müəllim şairənin sözlərinə yeni bəstələdiyi “Ana” mahnısını və digər bir neçə mahnını oxudu. “Arşın mal alan”dan Əsgərin mahnısını isə Dövlət Musiqili Dram Teatrının tamaşa zalını gəzərək ifa etdi. Bu gözəl, yaddaqalan çıxış gurultulu alqışlarla, gül dəstələrilə qarşılandı.

Qonaqları Naxçıvan Hava Limanından yola salan zaman Lütfiyar İmanov dedi: “Mən hər dəfə Naxçıvana gəlib-gedərkən sanki beş il cavanlaşdığımı hiss edirdim və ən az bir il gümrəh olurdu. Bu iki gün ərzində elə bil on il cavanlaşmışam. Naxçıvanda qışda olmamışdım, nəhayət, bu dahilər diyarının qışını da gördüm, bir də ya qismət...” Bəli, Naxçıvana bir daha səfər etmək bu böyük sənətkara qismət olmadı.

Prezident Heydər Əliyevin 1998-ci il 16 aprel tarixli Fərmanına əsasən Lütfiyar İmanov ölkənin yüksək mükafatı – “İstiqlal” ordenilə təltif edildi. İki gün sonra – aprel ayının 18-də Bakı Musiqi Akademiyasında Azərbaycan vokal sənətinin görkəmli xadimi, SSRİ xalq artisti, professor Lütfiyar İmanovun anadan olmasının 70, səhnə fəaliyyətinin 55 illiyi münasibətilə təntənəli yaradıcılıq gecəsi keçirildi.

2000-ci ildən başlayaraq o, çox gərgin işlədi, bir neçə kompakt disklər yazdırdı, yeni mahnı və romanslardan ibarət müxtəlif konsert proqramları ilə ekranda və efirdə vaxtaşırı göründü. Yenidən Koroğlunu səhnədə oynamaq eşqilə teatrda məşqlər etdi və 75 yaşında bu ağır işin öhdəsindən məharətlə gəldi.

2007-ci ildə Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətində Muxtar Respublika Ali Məclisi tərəfindən tərtib edilən, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Bahar Talıbovanın həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş kitabın təqdimat mərasimi keçirdi. Həmin mərasimdə kitabla tanış olanlar onun arxa üz qabığının içəri tərəfində zərfə qoyulmuş kompakt-disk də gördülər. Bu, görkəmli və unudulmaz sənətkarımız Lütfiyar İmanovun ifasında “Bahar” mahnısının diski idi.

Özünün 80 illiyini layiqincə qeyd etmək üçün böyük bir konsertə hazırlaşdığı bir məqamda – 2008-ci il yanvar ayının 21-də qəflətən dünyasını dəyişən SSRİ xalq artisti, Prezident təqaüdüçüsü, “İstiqlal” ordenli professor Lütfiyar İmanovun ailəsinə daxil olmuş başsağlığı teleqramları arasında birini mərhumun ailə üzvləri daha böyük məmnunluq və minnətdarlıq hissilə sənətkarın kiçik muzeyi xatırladan iş otağında, ən qiymətli sənədlər qovluğunda mühafizə edirlər. Bu, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri, hörmətli Vasif Talıbov tərəfindən ünvanlanmış teleqramdır.

2013-cü ilin aprelində Azərbaycanın dünyaşöhrətli musiqi xadimi Lütfiyar İmanovun 85 illiyi oldu. Bu əlamətdar yubiley böyük sənətkarın həmişə dərin ehtiram və sevgi bəslədiyi doğma Naxçıvanımızda da muxtar respublikanın musiqi ictimaiyyəti tərəfindən layiqincə qeyd edildi.

ƏDƏBİYYAT

1. “Ədəbiyyat qəzeti”, 23 yanvar 1998-ci il.
2. Lütfiyar İmanov (buklet). Bakı: Kommunist, 1989.
3. Məmmədov M.Ə. Teatr düşüncələri. Bakı: İşıq, 1977, 231 s.
4. “Milliyet” qəzeti, 11 mart 1995-ci il.
5. “Naxçıvan” qəzeti, 15 iyun 2009-cu il.
6. Qasımov Ə.M. Məşhur, möcüzəli mahnının müəllifi. / Musiqidə yaşanan ömür (tərtib edən Zeynəb Bəhmənli). Bakı: Yurd, 2002, 144 s.
7. “Sovet Naxçıvanı” qəzeti, 27 oktyabr 1985-ci il.
8. “Şərq qapısı” qəzeti, 9 sentyabr 1990-cı il.
9. “Şərq qapısı” qəzeti, 19 iyul 2000-ci il.

**Naxçıvan Dövlət Universiteti,
Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti
e-mail: gulyanaq.ferzeliyeva75@mail.ru*

Gulyanaq Farzaliyeva

Lutfiyar İmanov and Nakhchivan

In the article the life and activity of the prominent singer is briefly remembered. Here it is mainly remembered his connection with Nakhchivan, his visits to the autonomous republic in different times, meetings. It is also spoken about the love this ancient land, the attention and carefulness to its inhabitants even during the years he worked in Izmir, Turkey.

Keywords: *Opera, song, puppet-show, jubilee, stage.*

Гулянаг Фарзалиева

Лютфияр Иманов и Нахчыван

В статье коротко упоминается жизнь и деятельность выдающего певца. В основном исследуется его связи с Нахчываном, поездки в автономную республику, здешние встречи в разные времена. А также рассказывается о его любви к этому древнему краю, о внимании и заботы его жителям, даже в те годы когда он работал в Турции, в городе Измир.

Ключевые слова: *Опера, песня, театр кукол, юбилей, сцена.*

(AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə tərəfindən təqdim edilmişdir)

Daxilolma: İlk variant 16.01.2020
Son variant 19.03.2020